

Δελτίο Τύπου FRA
Βιέννη, 18 Νοεμβρίου 2021

Αντιτρομοκρατική πολιτική, αλλά σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων

Οι τρομοκρατικές επιθέσεις συνιστούν σοβαρή απειλή για τις ζωές και την ασφάλεια των πολιτών, αλλά και τεράστια πρόκληση για την ασφάλεια των κρατών. Παράλληλα, οι νόμοι και οι πολιτικές για την αντιμετώπιση της τρομοκρατικής απειλής μπορούν να επιφέρουν, άμεσα ή έμμεσα, σοβαρούς περιορισμούς στα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες, όπως διαπιστώνεται σε νέα έκθεση του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA). Οι συντάκτες της έκθεσης επικαλούνται απόψεις ειδικών και εξετάζουν με ποιον τρόπο το αντιτρομοκρατικό έργο μπορεί να ωφεληθεί από τη βελτίωση της νομικής σαφήνειας, από πρακτικές συμβουλές και ισχυρότερες εγγυήσεις.

«Όταν πραγματοποιείται μια τρομοκρατική επίθεση, ο άμεσος καταστροφικός της αντίκτυπος είναι οδυνηρός και πρόδηλος. Ωστόσο, ο φόβος και η δυσπιστία που διασπείρει η επίθεση έχουν σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα βαθύτατες και διαβρωτικές επιπτώσεις στην κοινωνία. Η ανάγκη προστασίας των πολιτών από αυτές τις επιθέσεις είναι επιτακτική» υποστηρίζει ο διευθυντής του FRA [Michael O'Flaherty](#). «Την ίδια στιγμή όμως, πρέπει να λάβουμε σοβαρά υπόψη τον αντίκτυπο των μέτρων καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Η παρούσα έκθεση θα βοηθήσει τους φορείς χάραξης πολιτικής σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο να διασφαλίσουν τη συμμόρφωση αυτών των μέτρων με την κείμενη νομοθεσία».

Στην έκθεση εξετάζεται το σημαντικότερο ενωσιακό μέσο ποινικού δικαίου στον τομέα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, για την ακρίβεια η οδηγία (ΕΕ) 2017/541, και διερευνάται [ο αντίκτυπος της οδηγίας στα θεμελιώδη δικαιώματα και στις ελευθερίες](#). Η έκθεση επικεντρώνεται επίσης στις εμπειρίες των επαγγελματιών και άλλων εμπειρογνομόνων που διαθέτουν εμπειριστατωμένες γνώσεις στον τομέα αυτό και στην πρακτική εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας.

Η οδηγία έχει επίσης σκοπό να βοηθήσει τις χώρες να αντιμετωπίσουν την τρομοκρατική απειλή. Ωστόσο, οι νόμοι, οι πολιτικές και τα μέτρα για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας έχουν συχνά αντίκτυπο στα θεμελιώδη δικαιώματα, θίγοντας άτομα, κοινωνικές ομάδες και την κοινωνία στο σύνολό της.

Όπως δήλωσε ένας δικαστής στον FRA: «Αν περιμένω συνεχώς πότε θα εκραγεί η βόμβα, κάποιος θα πουν ότι το δικαστικό σύστημα υπολειτουργεί και ότι δεν προστατεύει τα άλλα θεμελιώδη δικαιώματα· αν επέμβω πολύ νωρίς, οι επικριτές θα θέσουν το ερώτημα: "Είστε ακόμα δημοκρατική χώρα"; Η εξεύρεση αυτής της ισορροπίας είναι πολύ δύσκολη».

Η έκθεση περιλαμβάνει τεκμηριωμένες συμβουλές ενθαρρύνοντας τους φορείς χάραξης πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ να εφαρμόζουν τις διατάξεις της οδηγίας με πλήρη σεβασμό στα θεμελιώδη δικαιώματα:

- **Αποσαφηνίστε την έννοια της τρομοκρατίας στο ποινικό δίκαιο:** ο ευρύς ορισμός του «τρομοκρατικού εγκλήματος» αφήνει περιθώρια παρερμηνείας. Αν βελτιωθεί η νομική σαφήνεια, οι χώρες θα εφαρμόζουν τους νόμους για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας με ενιαίο τρόπο εντός της ΕΕ.

- **Σταματήστε να αποκαλείτε «τρομοκρατικές» τις δραστηριότητες που είναι νόμιμες:** η οδηγία ποινικοποιεί ορισμένες δραστηριότητες επειδή θεωρείται ότι προετοιμάζουν το έδαφος για την τέλεση τρομοκρατικών πράξεων, όπως π.χ. τη δημοσιοποίηση ριζοσπαστικών απόψεων, συγκεκριμένες μορφές εκπαίδευσης ή τα ταξίδια σε εμπόλεμες περιοχές. Οι διατάξεις αυτές αυξάνουν το ενδεχόμενο παρερμηνειών από τις αρχές, με κίνδυνο ενέργειες που εντάσσονται στο πλαίσιο της ελευθερίας της έκφρασης, της ενημέρωσης ή οι μετακινήσεις δημοσιογράφων, ανθρωπιστικών οργανώσεων, ερευνητών ή καλλιτεχνών, μεταξύ άλλων, να χαρακτηριστούν εσφαλμένα ως «τρομοκρατικές ενέργειες». Ως εκ τούτου, καθίσταται αναγκαίο να αναληφθούν πρωτοβουλίες για την καθοδήγηση και την κατάρτιση των υπεύθυνων των αντιτρομοκρατικών ερευνών ώστε να είναι σαφής η διάκριση μεταξύ νόμιμων και τρομοκρατικών ενεργειών.
- **Προσφέρετε επαρκείς εγγυήσεις κατά τη διάρκεια των ερευνών:** για να αποτρέπουν την τέλεση τρομοκρατικών πράξεων, οι αρχές που διεξάγουν τις έρευνες διαθέτουν συχνά ευρύτατες εξουσίες για τη διεξαγωγή ερευνών, μεταξύ άλλων, για τις παρακολουθήσεις επικοινωνιών και τη συλλογή πληροφοριών από υπηρεσίες ασφάλειας. Οι εξουσίες αυτές θίγουν συχνά την προστασία των προσωπικών δεδομένων, την ιδιωτική ζωή και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Οι χώρες πρέπει να παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις και σαφείς κανόνες έγκρισης και εποπτείας για να διασφαλίζουν ότι οι έρευνες είναι στοχευμένες και δικαιολογημένες.
- **Μην προβαίνετε σε δυσμενείς διακρίσεις σε βάρος συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων:** οι πιστοί θρησκευτικών δογμάτων, και κυρίως οι Μουσουλμάνοι, αποτελούν πολύ πιο συχνά στόχο ποινικών ερευνών. Επίσης, ορισμένες θρησκευτικές πρακτικές θεωρούνται συχνά εσφαλμένα ένδειξη ριζοσπαστικοποίησης. Καθίσταται επομένως αναγκαίο να αναληφθούν πρωτοβουλίες καθοδήγησης και κατάρτισης ώστε να εξλειφθούν οι προκαταλήψεις και να μην δημιουργούνται παρανοήσεις, καθώς και πρωτοβουλίες για τη συλλογή δεδομένων προκειμένου να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος της οδηγίας σε διάφορες κοινωνικές ομάδες.
- **Διασφαλίστε την πρόσβαση στη δικαιοσύνη πέραν του ποινικού δικαίου:** ορισμένες χώρες εφαρμόζουν επίσης μέτρα εκτός του ποινικού δικαίου, όπως ο κατ'όικον περιορισμός, οι ταξιδιωτικές απαγορεύσεις και η παρακολούθηση υπόπτων, ενόχων ή ακόμα και πρώην κατηγορουμένων που έχουν αθωωθεί από τις κατηγορίες για τέλεση εγκλημάτων. Τα εν λόγω διοικητικά μέτρα υπόκεινται σε λιγότερες εγγυήσεις από τα μέτρα του ποινικού δικαίου και χρησιμοποιούνται σε μεγαλύτερο βαθμό, συχνά με βάση πληροφορίες που συλλέγονται από τις υπηρεσίες πληροφοριών. Στην περίπτωση αυτή, γίνεται δυσκολότερη η προσφυγή στη δικαιοσύνη. Οι χώρες πρέπει να χρησιμοποιούν σαφείς κανόνες και προϋποθέσεις όταν εφαρμόζουν τέτοια μέτρα. Επίσης, θα πρέπει να επιτρέπουν στους πολίτες να προσφεύγουν αποτελεσματικά κατά των μέτρων που τους επιβάλλονται. Στις περιπτώσεις αυτές, οι εποπτικές αρχές πρέπει να έχουν την εντολή και την εξουσία να συνδράμουν στις προσφυγές κατά των μέτρων που δεν εμπίπτουν στο ποινικό δίκαιο.

Η έκθεση έχει σκοπό να βοηθήσει τους φορείς χάραξης πολιτικής σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο να καταπολεμήσουν την τρομοκρατία και να περιφρουρήσουν τα θεμελιώδη δικαιώματα.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε από τον FRA να βοηθήσει τους φορείς αυτούς να αξιολογήσουν τον αντίκτυπο της οδηγίας και να υποστηρίξει τις αξιολογήσεις αυτές, [οι οποίες έχουν ήδη δημοσιοποιηθεί](#).

Τα συμπεράσματα βασίζονται σε έρευνες τεκμηρίωσης, καθώς και σε συνεντεύξεις με επαγγελματίες και εμπειρογνώμονες επτά χωρών της ΕΕ: Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ισπανία και Σουηδία. Ο FRA πραγματοποίησε συνεντεύξεις με δικαστές, δικηγόρους,

εισαγγελείς, αξιωματικούς των αρχών επιβολής του νόμου, εκπροσώπους της κοινωνίας των πολιτών, εμπειρογνώμονες από τον τομέα της εποπτείας και πανεπιστημιακούς.

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε μαζί μας στη διεύθυνση:
media@fra.europa.eu / Τηλ.: +43 1 580 30 642